

STEFAN WYSZYŃSKI
– „PRYMAS TYSIĄCLECIA”

ur. 3 sierpnia 1901 r. w Zuzeli,
zm. 28 maja 1981 r. w Warszawie

Pisarstwo Prymasa Tysiąclecia

autor Jerzy Sikora

Pisarstwo Prymasa Tysiąclecia mieści się w obrębie literatury religijnej. Stara się odpowiedzieć na pytanie: jak próba osiągnięcia świętości może pomóc w realizacji człowieczeństwa? Jest dydaktyczne, ale nie w znaczeniu pejoratywnym – dydaktyzmu jako skazy, lecz w pozytywnym rozumieniu tego słowa. Kardynał Wyszyński pokazuje prawdziwy, a nie przepuszczony przez ideologiczny (komunistyczny) filtr obraz Polski i świata.

Prymas jest pisarzem poszukującym sensu, przywiązany do tradycji, ale nie ślepo. Potrafi ją przewartościowywać. Nie odrzuca jej, lecz czerpie życiodajne soki, umiejętnie łączy z teraźniejszością. Nie opisuje jedynie powierzchni zjawisk, potrafi wnikać głębiej i od opisu skierować się w stronę kreacji. Chociaż literatura pomaga kard. Wyszyńskiemu w zgłębianiu sensu i tajemnicy istnienia, to jednak podchodzi do niej z dystansem. Jej wytwór nie jest celem samym w sobie, ponieważ nie tworzy piękna poza światem i jego Stwórcą. Mimo to, wydaje się, że pisanie było dla Prymasa zajęciem przyjemnym, lubianym, a nie jedynie obowiązkiem i powinnością. Oczywiście miało wymiar powinnościowy, służebny – zwłaszcza wobec klasycznej triady wartości: Prawdy, Dobra i Piękna.

W swoim pisarstwie kard. Wyszyński mocno eksponuje rolę świadectwa. Dawanie właśnie świadectwa w hierarchii funkcji i celów wypowiedzania się poprzez słowo umieszcza przed ambicjami literackimi.

Co pisarstwo Prymasa Tysiąclecia daje nam dzisiaj? Jest w kontraście do kultury liberalnej. Uwidacznia mocny związek polskości z chrześcijaństwem, które na przestrzeni wieków ukształtowało naszą tożsamość. W rozmaitych wypowiedziach Prymasa życie było widziane jako zadanie, tropienie sensu, poszukiwanie jasno zdefiniowanych wartości. Dzisiaj lektura prymasowskich tekstów może być odtrutką na płyliczny kultury masowej, na jałowość postmodernistycznego myślenia – z relatywizmem na czele.

JERZY SIKORA

Ksiądz, poeta, historyk literatury, profesor nadzwyczajny w Katedrze Polskiej Literatury Współczesnej i Krytyki Literackiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Członek Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, autor dziewięciu książek poetyckich, książki prozatorskiej *Pęknięte lustro. Małe prozy* (2003) oraz monografii naukowych: *Londyńska grupa literacka „Merkuriusza” i „Kontynentów”* (2000), *Od Słowa do słowa. Literackość współczesnych kazań* (2008), *Twórczość kaznodziejska ks. Józefa Tischnera. Studium literacko-homiletyczne* (2012), *Żywe ryby na piasku. Poeci londyńskich „Kontynentów”* (2019). Publikował m.in. w „Akcencie”, „Arcanach”, „Frazie”, „Nowych Książkach”, „Odrze”, „Twórczości”, „Więzi”. W latach 1987-1993 dla Sekcji Polskiej Radia BBC w Londynie (początkowo pod pseudonimem Łukasz Młodziński) przygotowywał audycje do programu „Wiara i świat współczesny”. Laureat Nagrody Brata Alberta, Nagrody Literackiej im. Józefa Czechowicza, Nagrody i Medalu Zygmunta Glogera. Otrzymał odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.